

BURMISTRZ OLECKA

Olecko, 1. marca 2017 r.

RG.6625.4.2016

**Komisja Statutowa
Rady Miejskiej
w Olecku**

W załączeniu przekazuję kopię odpowiedzi Dyrektora Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Białymstoku w sprawie opinii o nazwach ulic: Armii Ludowej, Mereckiego, Bohaterów Białostoczczyzny.

BURMISTRZ
Wacław Ciszowski

Do wiadomości:
Przewodniczący Rady Miejskiej w Olecku.

Dyrektor Oddziału
Instytutu Pamięci Narodowej
Komisji Ścigania Zbrodni
przeciwko Narodowi Polskiemu
w Białymstoku

URZĄD MIEJSKI W OLECKU
W P E Y N Ę Ł O
Dnia 23 LUT 2017 20... r.
ilość zał. podpis:

370117

Szanowny Pan
Wacław Olszewski
Burmistrz Olecka
Plac Wolności 3
19-400 Olecko

RG
[signature]

A. Koriniła

[signature]

Pismo z dnia: 5 października 2016 r. Znak: RG.6625.4.2016 Nasz znak: BUW Bi-6051-18(2)/16 Data: Białystok, 20 lutego 2017 r.

Szanowny Panie Burmistrzu

W związku z prośbą Pana Burmistrza o opinię Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Białymstoku w sprawie ulic w Olecku, których nazwy wytypowano jako potencjalnie spełniające normy art. 1 *Ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej*, uprzejmie informujemy, że w naszej ocenie patronaty następujących ulic uznać należy za propagujące komunizm i w konsekwencji zmienić:

- ul. Armii Ludowej
- ul. Henryka Mereckiego

W oparciu o wyżej wymienione zapisy Ustawy należy również zmienić nazwę lub zmienić/uchwalić nowe uzasadnienie o jej nadaniu, w przypadku:

- ul. Bohaterów Białostocczyzny (szczegóły w „informacji o patronach”).

INFORMACJA O PATRONACH

Armia Ludowa

Gwardia Ludowa została powołana do życia w 1942 r. jako zbrojne ramię Polskiej Partii Robotniczej, utworzonej na polecenie Józefa Stalina przez specjalnie przerzuconą drogą lotniczą z Moskwy grupę dywersyjną, kierowaną przez Marcelego Nowotkę. Na dowódcę GL

1/4

został wyznaczony w ramach tej grupy Bolesław Mołojec. Najważniejsze decyzje dotyczące powstania Polskiej Partii Robotniczej oraz GL podejmował Stalin osobiście. W 1944 r. GL została przemianowana na Armię Ludową – była jej trzonem i podstawową częścią składową.

W okresie swojej działalności GL-AL w pełni podlegała ośrodkom dowódczym w ZSRS, podejmując działania zbrojne wynikające z realizacji priorytetów polityki Stalina. Kierownictwo ZSRS wydawało rozkazy, podejmowało decyzje strukturalne, organizacyjne i personalne dotyczące PPR oraz GL, dostarczało instrukcji i wytycznych działania, zapewniało zaopatrzenie i środki finansowe na działalność. Mimo taktycznego odwoływania się do narodowych haseł propagandowych ani GL, ani AL nigdy nie były częścią sił zbrojnych Polskiego Państwa Podziemnego.

W odróżnieniu od organizacji polskiego podziemia niepodległościowego (zarówno lewicowych, jak i prawicowych, związanych z ruchem socjalistycznym, ludowym i narodowym) GL PPR była formacją reprezentującą sowiecką rację stanu. Stała na gruncie przynależności ziem zajętych przez ZSRS po 17 września 1939 r. (łącznie z Białostoczną) do państwa sowieckiego, a jej stosunek do niepodległości Polski oraz legalnych organów państwa polskiego – Prezydenta, Rządu RP oraz Polskiego Państwa Podziemnego – zawsze był odzwierciedleniem polityki Stalina wobec Polski.

Ze względu na pełne podporządkowanie GL-AL władzom sowieckim były one faktycznie częścią sił zbrojnych ZSRS, działających na zapleczu frontu niemieckiego, podobnie jak inne sowieckie grupy dywersyjne. Przez cały okres istnienia były narzędziem rozpracowania wywiadowczego, a z czasem politycznego i militarnego zwalczania dążeń do odbudowy niepodległego państwa polskiego.

Większość członków GL-AL po wojnie włączyła się w budowę struktur systemu stalinowskiego w Polsce – partii, Urzędów Bezpieczeństwa i Milicji Obywatelskiej. Wielu z nich w nowej roli stało się bezpośrednimi sprawcami zbrodni i represji wymierzonych w społeczeństwo oraz organizacje niepodległościowe.

Henryk Merecki

ur. 1924 r. w Niemcowiźnie koło Suwałk. W okresie okupacji niemieckiej złożył przysięgę wstępując w szeregi Armii Krajowej, najpóźniej w 1943 r. – posługiwał się

2/4

pseudonimem „Kluska”. Początkowo pełnił funkcję łącznika, w 1944 r. przyłączył się do oddziału partyzanckiego Albina Drzewieckiego „Konwy”, później służył u Juliana Wierzbickiego „Romana”. Wziął udział przynajmniej w jednej akcji bojowej, podczas której został ranny. W czerwcu 1944 r. został przewodnikiem sowieckiego desantu wywiadowczego III. Frontu Białoruskiego, do którego przyłączył się po ich doprowadzeniu w rejon Szostaków (na Litwie). Nie wykonał wydanego przez przełożonych z AK polecenia zaniechania współpracy z sowietami i powrotu, co oznaczało dezercję i złamanie przysięgi wojskowej. Do nadejścia frontu w lipcu 1944 r. podległa „Smierszowi” sowiecka grupa wywiadowczo-dywersyjna działała nieprzerwanie w rejonie Szostaków. Po przekroczeniu linii frontu Merecki został awansowany do stopnia młodszego lejtnanta i skierowany na kurs szkoły wywiadowczej („Smiersza”) III. Frontu Białoruskiego w Murawie koło Kowna. W listopadzie 1944 r. powierzono mu dowództwo jedenastoosobowego desantu wywiadowczego, który zrzucono w Puszczy Boreckiej – na zapleczu niemieckiej 4. Armii. Grupa rozpoznawała tam obronę niemiecką w rejonie puszczy, szczególnie położonych na wschód Angenburga (Węgorzewa) i Lötzen (Giżycka). Działalność wywiadowczo-dywersyjną prowadzono do wczesnej wiosny 1945 r., kiedy to pod presją nasilających się niemieckich prób likwidacji grupy, Merecki zdecydował o jej wycofaniu na sowiecką stronę frontu. 27 kwietnia 1945 r. został awansowany do stopnia starszego lejtnanta i odznaczony Orderem Czerwonego Sztandaru.

Po demobilizacji z Armii Czerwonej w połowie maja 1945 r. przybył do Suwałk. Według niepotwierdzonych informacji złożono mu wówczas propozycję objęcia stanowiska szefa Powiatowego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Suwałkach. 30 czerwca 1945 r. przyjechał do rodziny w Niemcowiźnie. Zastał go tu żołnierz Armii Krajowej Obywatelskiej Stanisław Wnukowski „Wichra”, „Wariat”, który po długiej rozmowie zlikwidował Mereckiego za dezercję z Polskich Sił Zbrojnych (AK) i złamanie przysięgi organizacyjnej (zastrzelony został również ojciec Henryka – Albin).

Bohaterowie Białostoczczyzny

w okresie PRL pod tą nazwą rozumiano przede wszystkim „poległych w walce o utrwalenie władzy ludowej” na Białostoczczyźnie – to jest tych, którzy zginęli w walce z polskim podziemiem niepodległościowym lub przez nie zlikwidowanych – funkcjonariuszy Urzędu Bezpieczeństwa,

Milicji Obywatelskiej, żołnierzy Korpusu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Wojska Polskiego oraz członków i aktywistów Polskiej Partii Robotniczej – Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej.

Nazwa ta i jej podobne były nadawane szczególnie często na przełomie lat sześćdziesiątych i siedemdziesiątych XX w., w okresie wzmożonego zainteresowania „badaniami” nad „historią partii”. Pomimo pozornie neutralnego, a potencjalnie nawet patriotycznego wydźwięku, nadal budzi ona dość jednoznaczne skojarzenia – przede wszystkim trzeba jednak wziąć pod uwagę intencję jaka przyświecała decydującym ją nadającym, a ta nie budzi żadnych wątpliwości (weryfikacji można dokonać w oparciu o treść uchwały o nadaniu nazwy lub uzasadnienia do niej – niestety, często materiałów takich nie ma). Mając na względzie te czynniki należy zmienić rzeczoną nazwę na inną lub podjąć próbę odzyskania symbolu (bohaterstwa) zagarniętego przez system totalitarny – to jest zachowując dotychczasową nazwę zmienić lub przyjąć nową uchwałę o jej nadaniu w takim brzmieniu, aby odwoływała się ona do autentycznych tradycji bohaterstwa żołnierza polskiego, szczególnie w okresie walk o odzyskanie i utrzymanie polskiej niepodległości i suwerenności.

Łowicki

Dyrektor Oddziału
Instytutu Pamięci Narodowej
w Białymstoku

Barbara Bójaryn-Kazberuk

Sporz. Paweł Niziołek
tel. (85) 664-57-55

4/4